

verslag

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

P/a Waterschap Zeeuwse
Eilanden
Kanaalweg 1
Middelburg
P/a Postadres: Postbus 1000
4330 ZW Middelburg
T (0118) 62 13 70
F 0118 62 1993
www.zeeweringen.nl

Contactpersoon
Klaas Kaslander

T 0118 62 1404
klaas.kaslander@rws.nl

Verlag van Voorontwerpoverleg

Datum bespreking

9 april 2009

Deelnemers

Annemiek Persijn; Bas van Liere; Bram Leenhouts; Bram Schouwenaar; Ed Stikvoort; Gert-Jan Wijkhuizen; Harm Kortmann; Kees Steenepoorte; Kees van der Vliet; Klaas Kaslander; Margret Bakker; Michel Braad; Peter Meininger; Robert Jentink; Ronald den Hoed; Ruud Bosters; Simon Vereeke

Afschrift aan

Deelnemers; Ad Beaufort; Erik Arnold; Maarten Janssen; Leo Wisse; Luc Koks; Silvester Vermunt; Simon Vereeke; Roy van de Voort; Ylva Peddemors; Secretariaat PBZ

Datum

15 april 2009

Nummer

PZDT-V-09139ontw

Bijlage(n)

Opening voorontwerpoverleg

Gert Jan Wijkhuizen opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Kees van der Vliet is een nieuwe ontwerper bij het projectbureau en is aanwezig om een voorontwerpoverleg mee te maken en inzicht te krijgen in het ontwerpproces.

Everinge-; Van Hattum-; Ellewoutsdijkpolder

Presentatie Ontwerp

Klaas Kaslander presenteert het voorontwerp van het dijkvak Everinge-; Van Hattum-; Ellewoutsdijkpolder. Het uitgangspunt van deze presentatie vormt het document 'Voorontwerpnotitie Everinge-; Van Hattum-; Ellewoutsdijkpolder' PZDT-R-09119ontw.

Er wordt kort ingegaan op de ligging van het dijkvak; de huidige bekledingen en het toetsresultaat. Voor de verbetering van het dijkvak zijn twee varianten opgesteld, die aan de hand van de glooiingskaarten worden toegelicht.

Detailadviezen

De in de voorontwerpnotitie beschreven voorkeursvariant wordt getoetst aan de adviezen van de verschillende disciplines. Hierbij zijn de volgende aandachtspunten aan de orde geweest:

- Michel Braad geeft aan dat er aandacht moet zijn voor het juist faseren van de uitvoering. Enerzijds moet een belangrijk HVP zoveel mogelijk worden

014204 2009 PZDT-V-09139 ontw

sse GVerlag voorontwerpoverleg Everinge-, Van Hattun

ontzien, anderzijds een grote hoeveelheid broedvogels, waaronder de meeuwenbroedkolonie. Michel zal met Peter Meininger een voorstel doen voor de te gebruiken fasering.

Actie Michel Braad

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
15 april 2009

Nummer
PZDT-V-09139

- Peter Meininger geeft een toelichting bij de memo Aandachtspunten Fauna. Belangrijkste onderdelen zijn de HVP's (op beide schorren), de meeuwenbroedkolonie en het broedgebied van de bruine kiekendief.
- Robert Jentink geeft aan dat er nabij de teen van het huidige talud op meerdere plaatsen geultjes aanwezig zijn. Deze dienen na de uitvoering in dezelfde staat te worden hersteld. Bij deze geultjes zijn veel zoutplanten aanwezig.
- Margret Bakker spreekt de voorkeur uit om de nieuwe bekleding van zuilen en blokken af te strooien met een dun laagje grond. Hierdoor kan er een groene dijk ontstaan. Robert Jentink geeft als voorbeeld de Burgh- en Westland die eveneens een groen aanblik heeft.
- Ruud Bosters geeft aan dat betreffende cultuurhistorie drie zaken van belang zijn. Allereerst de strekdammetjes bij het Schor van Baarland. Ten tweede de Slikken van Everinge en als laatste een weel aan de binnenzijde van de dijk nabij dp446. Voor het ontwerp en de uitvoering hebben deze geen directe invloed, omdat ze zich buiten het werkgebied bevinden.
- Klaas Kaslander geeft aan dat door Erik Arnold een advies is afgegeven met betrekking tot de nieuwe teenhoogte. Gebleken is namelijk dat zowel het Schor van Baarland als het Zuidgors eroderen. Over de planperiode van 50 jaar wordt ervan uitgegaan dat het gehele schor is verdwenen. De hoogte van het slik is stabiel en bedraagt NAP +1,50m. De nieuwe teenhoogte wordt vastgesteld op NAP +1,00m.
- Er wordt aandacht gevraagd voor de teenhoogte van deelgebied 2. De geul komt hier dicht bij de dijk en wellicht moet de teenhoogte lager worden uitgevoerd. Klaas Kaslander zal dit verder uitzoeken.

Actie Klaas Kaslander

- Bas van Liere vraagt of de breedte van de kreukelberm ter plaatse van deelgebied 2 kan worden uitgevoerd in 5,0m. De breedte ter plaatse van de schorren zal 3,0m blijven. Klaas Kaslander zal dit in de voorontwerpnootitie aanpassen.
- Klaas Kaslander geeft aan dat het grootste deel van het dijkvak nog niet is onderzocht op ondergrond. Bram Schouwenaar zal hiertoe kleiboringen uitvoeren, die wellicht kunnen leiden tot het toevoegen van grondverbeteringen in het ontwerp.

Actie Bram Schouwenaar

- Hans van der Sande zal gedetailleerde berekeningen maken met betrekking tot de benodigde kruinhoogte. In de voorontwerpnootitie is een en ander uiteengezet, maar nog niet verwerkt op de tekeningen.

Actie Hans van der Sande

Transportroute

Er is een concept transportroute opgesteld. Hierover zijn de volgende aandachtspunten aan de orde geweest:

- De wegen van de transportroute zijn al versterkt voor de dijkvakken in de omgeving.
- Er zal een tijdelijke oprit moeten worden ingepast om het werk gefaseerd en volgens de transportroute uit te voeren. Verder moeten de depots Borssele Oost en Borssele West worden toegevoegd aan de route. In de voorontwerpnoot zal dit worden aangepast. **Actie Klaas Kaslander**

Actielijst Startoverleg

De actielijst van het startoverleg; gevoegd bij de agenda van dit overleg wordt besproken.

- Nagaan waarom randvoorwaardenvak 33b onderscheiden is van randvoorwaardenvak 33a. Het vaststellen van de vakbegrenzing heeft in het verleden plaatsgevonden. De reden dat er onderscheid is tussen deze randvoorwaardenvakken is niet eenduidig aan te geven. **Actie Voltooid**

- Advies met betrekking tot erosie van schorren is afgegeven. **Actie Voltooid**

Rondvraag

- Margret Bakker geeft aan dat er wat betreft recreatie nog twee aandachtspunten zijn. De Jachthaven van Ellewoutsdijk en de NCC Camping Zuudschorre.
- Peter Meininger vraagt hoe in de toekomst het dijktraject zal worden begraasd. Bram Schouwenaar geeft aan dat aan de begrazing niets zal veranderen. De onderhoudstrook zal worden afgesloten voor fietsers en worden afgestrooid met grond. Deze strook zal ook worden begraasd door schapen.
- Robert Jentink vraagt of het buitendijks plateau nabij dp443 van cultuurhistorische waarde is. Aangenomen wordt dat dit niet het geval is. Klaas Kaslander zoekt dit uit. **Actie Klaas Kaslander**

Oesterdam Noord

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Presentatie Ontwerp

Ronald den Hoed presenteert het voorontwerp van het dijkvak Oesterdam Noord. Het uitgangspunt van deze presentatie vormt het document 'Voorontwerpnootitie Oesterdam Noord' PZDT-R-09118ontw.

Er wordt kort ingegaan op de ligging van het dijkvak; de huidige bekledingen en het toetsresultaat. Voor de verbetering van het dijkvak zijn een aantal varianten opgesteld. Deze worden aan de hand van de glooiingskaarten van de varianten en de voorkeursvariant toegelicht.

Datum
15 april 2009

Nummer
PZDT-V-09139

De voorkeursvariant is variant 4. Er dient echter op korte termijn nog onderzocht te worden of de materialen verlijmde steenslag of open colloïdaal beton zowel technisch als ecologisch voldoen. Dit dient voor de start van de planfase bekend te zijn. Indien dit niet het geval is zal er vooralsnog vanuit kostentechnisch oogpunt gekozen worden voor variant 3: waterbouwasfaltbeton.

Robert Jentink en Peter Meininger vragen zich af waarom er hier niet aan het detailadvies (betonzuilen) voldaan kan worden terwijl dit op andere dijkvakken geen probleem is. Ronald den Hoed en Gert Jan Wijkhuizen geven aan dat doordat alleen de boventafel aangepakt wordt het relatieve kostenverschil tussen zuilen(inclusief grondverbetering) en een plaatbekleding dermate hoog is dat een plaatbekleding toch voorgesteld is. Het verschil in kosten bedraagt ca. 1 miljoen euro per kilometer waarbij gelijk ook gekeken is naar de totale lengte van de Oesterdam, ca. 10 km, waarbij een grote kostenbesparing gemaakt kan worden. Ruud Bosters geeft nog aan dat het technisch gezien lastig wordt om de bekleding van koperslakblokken te behouden als er direct boven deze bekleding een grondverbetering uitgevoerd moet worden. Margret Bakker geeft aan dat ze colloïdaal beton of waterbouwasfalt landschappelijk niet gewenst vindt.

Simon Vereeke heeft eerder aangegeven op korte termijn met DG Water te praten over de afweging ecologie/kosten bij dit dijkvak. De vraag zal zijn of de voorgestelde extra investering voor ecologie mag worden gemaakt om aan het detailadvies flora te voldoen.

Actie Simon Vereeke

Peter Meininger geeft aan graag nog een keer vooraf met Simon Vereeke te willen praten om ook de ecologische aspecten goed richting DG Water te communiceren.

Detailadviezen

De in de voorontwerpnootitie beschreven voorkeursvariant wordt getoetst aan de adviezen van de verschillende disciplines. Hierbij zijn de volgende aandachtspunten aan de orde geweest:

- Peter Meininger/ Michel Braad geven aan dat t.p.v. de aan te leggen verborgen glooiingsconstructie de huidige vegetatie moet worden verwijderd. Dit mag niet worden uitgevoerd in het broedseizoen. Dus voor het broedseizoen het struweel en bomen verwijderen. Margret geeft aan dat zij betrokken is geweest bij het project voor het aanplanten van de plateaus bij de havendammen van de Bergschediepsluis. De beplanting (bomen en struweel) zijn echter niet goed aangeslagen. We moeten niet te veel investeren om dit weer aan te planten.

Peter geeft verder aan dat wat betreft HVP's er geen uitwijkmogelijkheden in de omgeving aanwezig zijn. Er is langs het gehele traject echter altijd al een forse verstoring aanwezig door de recreatie.

In het dijkvak zijn de planten Bijenorchis en grote Kaardenbol aangetroffen.

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
15 april 2009

Nummer
PZDT-V-09139

- Robert Jentink / geeft aan dat er op dit moment niet genoeg bekend is over begroeiing van Elastocoast en open colloïdaal beton boven de getijdenzone. Gert Jan geeft aan dat hij op korte termijn met Robert een afspraak maakt om onderzoeken naar de doorgroeibaarheid in gang te zetten.
Actie Gert Jan Wijkhuizen

- Annemiek Persijn geeft aan dat het geen gevolg heeft voor de wieren doordat de ondertafel gehandhaafd blijft. Annemiek geeft verder aan dat er weervisserij plaats vindt in de vooroever van het dijktraject, grotendeels buiten de werkstrook (20m uit teen dijk). Volgens Kees Steenepoorte ook plaatselijk in de werkstrook. Ronald zal dit nagaan.
Actie Ronald den Hoed

- Margret Bakker spreekt de voorkeur uit om voorkeursvariant 2, een bekleding van betonzuilen toe te passen. Dit zal ook in het landschapsadvies naar voor komen.
Actie Margret Bakker

- Bas van Liere vraagt of bij alternatief 4 de bestaande bekleding kan blijven liggen en Elastocoast of open colloïdaal beton aan te brengen als overlagingconstructie. Doordat de huidige koperslakblokken gehandhaafd blijven krijg je dan een vreemde overgangconstructie rond gemiddeld hoogwater tussen de koperslakblokken en de overlaging die niet is gewenst. De huidige betonblokken en Haringmanblokken dienen te worden verwijderd.

- Ruud Bosters geeft aan dat er geen cultuurhistorie zaken in dit dijktraject voorkomen. De geavanceerde toetsing is uitgevoerd d.m.v. trekproeven waarbij de conclusie is: ondertafel is goed, mits de nieuwe bekleding op boventafel voldoende druk geeft tegen de te handhaven koperslakblokken. Variant 3 en 4 (plaatbekleding) geven voldoende steun aan de onderliggende koperslakblokken. Bij een bekleding van betonzuilen is het de vraag of de bekleding steun geeft in verband met de aanleg van een overgangconstructie. Hierdoor vervalt de inklemming van de bovenste rij koperslakblokken waardoor de bekleding alsnog onvoldoende wordt getoetst.

- Ronald den Hoed geeft aan dat door Erik Arnold een advies is afgegeven met betrekking tot waterdiepte van het voorland ten noorden van de Bergschediepsluis ("Tholensch gat").

- Kees Steenepoorte vraagt of het eroderen van basaltsplit op koperslakblokken probleem geeft voor de toetsing? Volgens Ruud Bosters gaat het hier om een toplaagje van basaltsplit. Constructief is het koperslakblok nog in orde, alleen esthetisch is het wat minder mooi.

Kees geeft aan dat het van belang is dat de beheerder langs het gehele traject over de onderhoudsstrook kan rijden voor inspectie en onderhoud.

De strook bestaande uit opensteenasfalt of normaal asfalt (Stab) is akkoord. Volgens Robert Jentink is het niet gewenst om drie asfaltstroken naast elkaar te hebben liggen (hoofdrijbaan, parallelweg en onderhoudsstrook). Besloten wordt om de gehele onderhoudsstrook met uitzondering van aansluiting op Tholen 2 in opensteenasfalt aan te leggen en af te strooien met grond.

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

Datum
15 april 2009

Nummer
PZDT-V-09139

Er dient afstemming plaats te vinden tussen WZE en RWS rond de aansluiting van de onderhoudsweg/fietspad Tholen2 op de Oesterdam.

Actie Ronald den Hoed

Kees Steenepoorte geeft aan dat stremmingen voor de scheepvaart zeer tijdig aangegeven dienen te worden.

Aandachtspunt voor omgeving/communicatie zijn de Speelmansplaten.

Actie Ronald den Hoed

Bij de voorbereiding en met name tijdens de uitvoering dient er veel aandacht te zijn voor de kabels/leidingen nabij het sluisencomplex waar er verborgen glooiingsconstructies worden gerealiseerd. Het project MOBZ (bediening sluisen op afstand) vormt hierbij een extra risicopunt.

Actie Ronald den Hoed

Verder is het een aandachtspunt dat er in het voorland van het dijkvak veel pachtters (visvakken en pierensteek vakken) aanwezig zijn. Ronald geeft aan dat door het handhaven van de ondertafel er weinig hinder zal zijn tijdens de uitvoering. Tijdens de zomer maanden wordt er volop gerecreëerd op de Oesterdam. Het gedeelte noordelijk van de Bergschediepsluis dient dan ook voor de zomervakantie te worden gerealiseerd. Bij het overige traject kan er worden uitgeweken naar aansluitende stuk op de Oesterdam.

Transportroute

Er is een concept transportroute opgesteld met een depotlocatie op de noordelijke dam van de Bergschediepsluis. Op deze locatie is ook het depot van uitvoering van Tholen 2 gesitueerd. Tevens zal er gebruik worden gemaakt van het depot in Nieuw Vossemeer. Annemiek Persijn geeft aan dat er op de dammen opnieuw wordt gekeken naar de huidige flora. In het verleden is er op de zuidelijke dam speciale flora waargenomen.

Actielijst Startoverleg

De actielijst van het startoverleg; gevoegd bij de agenda van dit overleg wordt besproken.

- Check waterdiepte van het voorland ten noorden van de Bergschediepsluis ("Tholensch gat").

Actie Voltooid

- Kabels en leidingen en constructietekeningen sluis opzoeken.

Actie Voltooid

Sluiting voorontwerpoverleg

Gert Jan Wijkhuizen bedankt de aanwezigen voor de bijdrage aan het overleg en sluit de vergadering.

**Actielijst voorontwerpoverleg Everinge-, Van Hattum-,
Ellewoutsdijkpolder**

Rijkswaterstaat Zeeland
Projectbureau Zeeweringen

	Actie	Actiehouder	Status
1.	Voorstel opstellen m.b.t. fasering uitvoering	Michel Braad	
2.	Check uitvoeren m.b.t. teenhoogte deelgebied 2	Klaas Kaslander	
3.	Aanpassen concept transportroute	Klaas Kaslander	
4.	Uitzoeken of buitendijks plateau cultuurhistorische waarde heeft	Klaas Kaslander	
5.	Uitvoeren grondonderzoek	Bram Schouwenaar	
6.	Berekeningen maken kruinhoogte	Hans van der Sande	

Datum
15 april 2009

Nummer
PZDT-V-09139

Actielijst voorontwerpoverleg Oesterdam Noord

	Actie	Actiehouder	Status
1.	DG Water praten over de afweging ecologie/kosten bij dit dijkvak.	Simon Vereeke	
2.	Onderzoeken naar de doorgroeibaarheid in gang te zetten.	Gert Jan Wijkhuizen	
3.	Weervisserij plaatselijk in de werkstrook?	Ronald den Hoed	
4.	Landschapsadvies opstellen	Margret Bakker	
5.	Aandachtspunt, omgeving/communicatie Speelmansplaten	Ronald den Hoed	
6.	afstemming plaats te vinden tussen WZE en RWS aansluiting van de onderhoudsweg/fietspad Tholen2 op de Oesterdam.	Ronald den Hoed	
7.	Aandacht tijdens de voorbereiding en uitvoering kabels/leidingen nabij het sluiscomplex	Ronald den Hoed	